

Література

1. Гаврина С. С. Большая книга развития мелкой моторики руки для детей 3-6 лет. Развиваем пальчики, рисуем по клеточкам и точкам, готовим руку [Електронний ресурс] / С. С. Гаврина. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://aldebaran.ru/author/silverberg_robert_1/kniga_mournful_monster/.
2. Коршикова Е. В. Логопедический массаж ложками по методике О.И. Крупенчук [Електронний ресурс] / Е. В. Коршикова – Режим доступу до ресурсу: https://www.krasdou301.ru/images/19-20/str-ped/korshikova/logopedicheskiy_massazh_lozhkami_po_metodike_o.i.krupenchuk.pdf.
3. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років "Дитина" [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/osvitnya-programa-ditina-nmc.pdf>.
4. Савіна Л. П. Пальчиковая гимнастика для развития речи дошкольников [Електронний ресурс] / Л. П. Савіна. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.twirpx.com/file/453600/>.

УДК 373.3.011.3-052:792.09

Б. Радчук,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

B. Radchuk,

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi

State Pedagogical University

ВИСТАВА, ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

PERFORMANCE AS A MEANS OF SOFT SKILLS DEVELOPMENT OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN

Анотація. В статті висвітлені питання змісту та сутності поняття «soft skills», досліджено процес підготовки театральної вистави в умовах школи I ступеня. Проаналізовано погляди та думки науковців про важливість розвитку «м'яких навичок» для повноцінного гармонійного розвитку та адаптації дитини соціумі, її творчої самореалізації. Доведено, що казка та гра – дієві засоби розвитку молодших школярів. Розкрито педагогічний потенціал театру ляльок та висвітлено шляхи залучення молодших школярів до роботи над виставою.

Abstract. The article covers the content and essence of the concept of "soft skills", explores the process of preparing a theatrical performance in the school of the first degree. The views and opinions of scientists on the importance of developing "soft skills" for the full harmonious development and adaptation of the child to society and creative self-realization are analyzed. It is proved that a fairy tale and a game are effective means of development of junior schoolchildren. The pedagogical potential of the puppet theater is revealed and the ways of involving junior schoolchildren in the work on the play are highlighted.

Ключові слова: вистава, soft skills, розвиток, драматургія, освітній процес, молодші школярі

Keywords: performance, soft skills, development, drama, educational process, junior schoolchildren.

Постановка проблеми.

Дитячий світ значною мірою відрізняється від світу дорослих: одні й ті самі речі обидві вікові категорії людей сприймають абсолютно по-різному. Дитина бачить світ набагато яскравіше, навіть буденні речі, що для нас дорослих не приносять захоплення та радості, для дітей стають справжнім щастям та натхненням для творчості. По-різному ми сприймаємо виставу театру ляльок. З психолого-педагогічної літератури відомо, що лялькова вистава виховує дитину невимушено, м'яко впливає на підсвідомість, не наказуючи, а через гру, через певні образи та асоціації.

Значний внесок у дослідження шкільної драматургії, як методу навчання та виховання зробили українські та зарубіжні вчені В. Абрамян, Н. Гавриш, А. Дідич, Д. Джола, Б. Вей, С. Русова, К. Панковська, А. Щерба та інші. Теоретичні дослідження театралізації як артерапевтичного методу навчання та виховання дітей проводили Д. Ельконін, Л. Занкова,

К. Крутій, Л. Матюшкін, Я. Пономарьов, А. Рахімов. Дослідники Л. Артемова, І. Барановська, А. Богуш, О. Ворожейкіна, Н. Гавриш, Н. Заренюк, М. Ліпніцька, О. Трифонова вважають театр дієвим засобом формування творчої особистості дитини.

Мета статті розкрити ефективність впливу вистави театру ляльок на розвиток soft skills в дітей молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу.

У час стрімкого економічного розвитку дитина опиняється під щохвилинним впливом інформації, що надходить з різних джерел. Саме тому європейська спільнота освітян особливу увагу спрямовує на розвиток soft skills, починаючи з перших років навчання в школі. М'якими або гнучкими навичками (soft skills) називають вміння, що виробляються протягом життя людини. Це особистісні навички та якості, що важко виміряти, водночас саме вони визначають успішність особистості, її адаптованість до швидких соціокультурних змін. Кожен рік перелік цих необхідних м'яких навичок, що визначається на економічних та наукових самітах країн ЄС, дещо змінюється. На наш погляд, для молодших школярів важливим є розвиток емоційного інтелекту, креативності, вміння працювати в команді (колективі), вміння дотримуватись трудової етики, сила волі, завзятість, вміння протистояти стресам і знаходити спільну мову з оточуючими, здатність адаптуватися до змін в умовах навчання й праці. Головною складовою таких навичок є здатність до саморозвитку та творчої самореалізації.

Театр ляльок – синтетичний вид мистецтва, що має полі функціональну природу впливу на особистість дитини. Він розкриває її духовний і творчий потенціал, а також надає можливість адаптуватися в соціальній сфері. «Театральне мистецтво близьке і зрозуміле дітям, перш за все, тому, що в основі його лежить гра», – зазначає І. Барановська [1, с. 6]. Театр – це найкращий засіб для спілкування людей, для розуміння їх сокровенних почуттів. Це диво, здатне розвивати в дитині творчі задатки, стимулювати розвиток психічних процесів, удосконалювати тілесну пластичність, формувати творчу активність, сприяти скороченню духовної прірви між дорослими і дітьми. Театралізована діяльність – унікальний засіб збагачення художньо-мовленнєвого досвіду дітей, розвитку зв'язного мовлення. Вона є джерелом розвитку почуттів, глибоких переживань і відкриттів дитини, залучає її до духовних та культурних цінностей. Саме у театралізованій діяльності реалізується потреба дитини у самовираженні, спілкуванні, пізнанні себе через відтворення різних образів.

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми виховання молодших школярів засобами театрального мистецтва дозволив визначити групи важливих м'яких навичок (рисунок 1).

Рис. 1. Групи навичок soft skills, що розвиваються у театральній діяльності

Під час педагогічної практики ми ставили завдання дослідити ефективність використання театральних технологій в школах I ступеня. Було проведено опитування вчителів початкових класів та проводились спостереження за учнями на предмет виявлення інтересу до участі театральних постановках. Вдалося з'ясувати, що активність та ініціатива дітей значно підвищується, коли сам учитель бере участь у роботі над виставою: зміло, в ігровій формі проводить кожен етап роботи над виставою, враховує сильні та слабкі сторони кожного учня класу, надає можливість розкрити та проявити здібності кожному, залучає до колективного обговорення та виконання посильних колективних завдань. Хочемо наголосити, що вчителі в процесі роботи над виставою працюють над виразністю та інтонаційним забарвленням монологічного та діалогічного мовлення школярів, вмінням розуміти та передавати характер та емоційний стан свого героя, самостійно виготовляти чи створювати оздоблення для театральної ляльки-героя, «оживлювати» її [2].

На основі аналізу методичної літератури та результатів констатувального етапу педагогічного експерименту окреслимо основні завдання вчителя в процесі залучення до роботи над виставою:

1. Розвиток стійкого інтересу до вистави. Враховуючи тематику вистави, тривалість, наявність певної кількості героїв (щоб залучити всіх бажаючих), особливі потреби кожної дитини. Наприклад, здійснювати разом з учнями адаптацію відомих народних та авторських казок, придумувати нове закінчення казки, замінювати казкових героїв, самостійно виготовляти театральну ляльку-героя з різних матеріалів, озвучувати та оживлювати її.

2. Допомогати удосконалювати дітям їх виконавські вміння створення художнього образу, у підготовчій роботі використовувати різноманітні творчі вправи та етюди на мовну та рухову імпровізацію.

3. Створювати та розширювати уявлення молодших про різні види театрів ляльок, технічні можливості театральної ляльки. Підготовку до вистави можна проводити на різних уроках, підпорядковуючи завдання, наприклад, загальній темі тижня «Театр у нашому». На образотворчому мистецтві – створюємо декорації чи афіші, на музичному мистецтві – підбираємо музичний супровід та працюємо над створення характерного образу героя, на технології – виготовляємо та оздоблюємо ляльку; на читанні – працюємо над виразністю, гучністю та чіткістю мовлення, тощо.

4. Збагачувати словниковий запас учнів, розвивати їх мистецький тезаурус.

5. Вдосконалювати інтонаційну виразність мовлення, проводячи змагання з виразного, швидкого читання скоромовок, виконання артикуляційних вправ, завдань на розвиток фонематичного сприймання, слухової уваги та пам'яті.

6. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення. Можна використати вправи на розвиток інтонаційних можливостей голосу, діалоги та монологи.

7. Вдосконалювати вміння зв'язно та виразно переказувати казки. Для роботи використовувати казки, в яких багато персонажів: «Вовк та семеро козенят», «Пан Коцький»; вчити самостійно створювати казки по темі уроку, складати спонтанно пригодницькі розповіді за методикою сторітеллінг.

8. Розвивати пам'ять, мислення, мовлення, уяву, увагу; залучаючи до активного вивчення текстів. Наприклад вчити вірші, міфи або елементи невеликих творів (враховуючи вікові особливості учнів).

9. Виховувати бажання грати театральними ляльками. Відвідувати вистави театру ляльок та організовувати зустрічі та майстер класи з акторами театру.

10. Розвивати вміння використовувати ігрові імпровізації в процесі самостійного озвучення та оживлення ляльки [1; 3; 5].

Щоб зацікавити дітей, важливо пам'ятати, що твори для театралізацій мають бути: змістовні, водночас доступні для сприйняття, де дії персонажів цікаві, вчинки повчальні, ситуації конфліктні; тексти мають бути з короткими монологами й діалогами дійових осіб, щоб навчити учнів дослухатися один до одного, взаємодіяти та співпрацювати в команді.

Окреслемо методичні поради щодо використання методу театралізації на уроках в початковій школі:

1. Тема має бути цікавою для учнів і спонукати їх до креативних дій.
2. Надавати учням можливість самостійно приймати рішення (обирати ролі, брати участь у масовці, тощо).
3. Вживати мову, зрозумілу для учнів, можливо трохи модернізувати старі п'єси.
4. Не виправляти мовні помилки дітей під час дійства (лише після закінчення вистави).
5. Дозволяти учасникам драми вільно висловлюватися та імпровізувати. Оскільки імпровізація є чудовим доповненням до вистави.
6. Використовувати різні доступні підручні матеріали та реквізити під час постановки та показу вистави перед глядачами [4].

Для повноцінного розвитку м'яких навичок радимо залучати учнів до написання сценарію п'єси, обговорення постановочного плану, дослухатися до слухних зауважень та порад. Підтримувати природній потяг дітей до фантазій і гри.

Участь молодших школярів у поетапній підготовці над виставою – це не тільки сприятливий освітній простір для розвитку soft skills, а й можливість приміряти на себе різні ролі (актора, декоратора, режисера) та отримати потрібний виконавський досвід. Вчителю варто пам'ятати, що ці м'які, водночас необхідні навички, набуваються з досвідом та часом.

Література

1. Барановська І.Г. Театр ляльок в початковій школі: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 170с URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/4265/7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Барановська Ірина Вокальна підготовка майбутніх учителів музики засобами театрального мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал* / голов. ред. А. А. Сбруюва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. № 10 (74). 248 с. С.150-160
3. Барановська І.Г., Чернятинська А.С., Похила С.С. Забезпечення наступності творчого розвитку дитини на етапі «школа – дошкільний заклад». *Науковий журнал «Молодий вчений»*. Спецвипуск № 5.2 (69.2). 2019. 189 с., С. 91 – 95
4. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення. Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2005, 125с.
5. Крутий К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект, здібності. Запоріжжя: ТОВ «Ліпс» ЛТД, 1999. 200 с.

УДК [37+7] 477

Т. Сідлецька,

кандидат мистецтвознавства, доцент
Вінницького національного технічного університету

T. Sidletska,

Candidate of Art Criticism (Ph.D.), assistant professor of
Social and Political Sciences Department Vinnytsia National
Technical University

ВІННИЦЬКИЙ КОЛЕДЖ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

**ІМ. М. Д. ЛЕОНТОВИЧА - ГОЛОВНИЙ ОСЕРЕДОК ПРОФЕСІЙНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ
ОСВІТИ МІСТА**

**VINNYTSIA COLLEGE OF CULTURE AND ARTS NAMED AFTER
M. D. LEONTOVYCH - THE MAIN CENTER OF PROFESSIONAL ART EDUCATION OF THE
CITY**

Анотація. У статті розкрито особливості діяльності Вінницького коледжу культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича як головного осередку професійної мистецької освіти міста. Висвітлено творчі здобутки мистецьких колективів коледжу, відображено культурно-мистецькі проекти навчального закладу, показано мистецьку комунікацію виконавців коледжу з музикантами інших країн.